

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“МІЖНАРОДНЕ ПРАВО
В ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ”
(для молодших спеціалістів)

МАУП

Київ 2005

Підготовлено *А. С. Мацком* і *Л. О. Савчук*

Затверджено на засіданні кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства (протокол № 1 від 25.08.04)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Мацко А. С., Савчук Л. О. Навчальна програма дисципліни “Міжнародне право в галузі соціальної політики” (для молодших спеціалістів). — К.: МАУП, 2005. — 16 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Міжнародне право в галузі соціальної політики”, контрольні питання, теми контрольних робіт, а також список рекомендованої літератури.

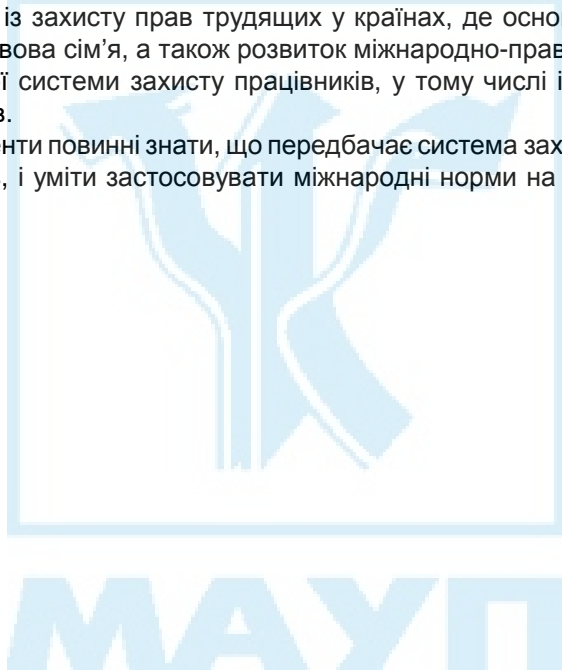
© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сучасний світовий розвиток характеризується процесами глобального розвитку економіки. Такі процеси розвитку господарських напрямків діяльності викликали нагальність вивчення питань соціального захисту прав працівників різних категорій.

Дисципліна “Міжнародне право в галузі соціальної політики” має на меті висвітлити історію розвитку соціально-правових відносин у світі, особливості підходу різних правових шкіл до реалізації політики із захисту прав трудящих у країнах, де основною є та чи інша правова сім'я, а також розвиток міжнародно-правових актів як загальної системи захисту працівників, у тому числі і працівників-мігрантів.

Студенти повинні знати, що передбачає система захисту соціальних прав, і уміти застосовувати міжнародні норми на практиці.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни

“МІЖНАРОДНЕ ПРАВО
В ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ”

№ пор.	Назва теми
1	Поняття і предмет дисципліни “Міжнародне право в галузі соціальної політики”
2	Історія розвитку соціально-правових відносин
3	Особливості підходів різних шкіл права до соціальної політики
4	Роль міжнародного права та діяльності міжнародних структур у розвитку соціальної політики
5	Співвідношення міжнародного соціального права і національного законодавства в галузі соціальної політики
6	Європейське соціальне право
7	Договори соціальної політики щодо працівників-мігрантів
8	Договори щодо соціального забезпечення жінок і дітей
9	Інтеграція України до світового співтовариства та зміни в соціальній політиці

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“МІЖНАРОДНЕ ПРАВО
В ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ”

Тема 1. Поняття і предмет дисципліни
“Міжнародне право в галузі соціальної
політики”

Поняття соціальної політики, що здійснює загально-світове співтовариство на рівні універсальних міжнародних організацій. Діяльність ООН та її органів з опрацювання стандартів соціальної політики. “Модельні закони” Соціально-економічної ради ООН, їх роль у становленні національної, соціальної політики держав.

Дисципліна “Міжнародне право в галузі соціальної політики” в системі навчання та його зв’язок з іншими дисциплінами. Нові підходи до вивчення галузі міжнародної соціальної політики з урахуванням Болонських правил.

Література [1–3; 15; 16; 20; 23]

Тема 2. Історія розвитку соціально-правових відносин

Загальні принципи соціальної політики в період стародавнього світу. Перші правові акти з регулювання соціальних відносин в Афінах, Римській імперії. Вплив християнства на розвиток соціальної рівності між людьми. Інквізиція як суд над тими, хто не підкорився законам християнства, заснованому на догматизмі.

Епоха Відродження, її роль у становленні соціальної рівності і справедливості. Перші революції, що базувалися на політиці соціальної рівності.

Паризька хартія прав і свобод та її значення для прийняття в подальшому нормативних актів у сфері соціальної політики.

Сучасне міжнародне право та його вплив на загальносвітову соціальну політику і національні кожної окремої країни.

Література [12; 13; 15; 19; 20]

Тема 3. Особливості підходів різних шкіл права до соціальної політики

Правові системи сучасності та різні підходи до соціальної політики у країнах, де існують різні правові сім’ї.

Загальне право та регламентація соціального забезпечення у країнах англосаксонської групи. Захист соціальних прав працівників, громадян країни, працівників-мігрантів, окремих категорій (жінок, дітей, інвалідів) у країнах англосаксонської групи.

Континентальне право та його система щодо соціального права. Вплив Римського права на розвиток соціального права в різних країнах Європи. Перші соціальні програми Франції, Шведського королівства, Королівства Нідерландів та інших країн Європи.

Особливості соціального права в мусульманському світі. Поділ соціальних прав на різні прошарки суспільства та окремі категорії відповідно до законів шаріату та суні.

Далекосхідна школа права та її вплив на соціальні права громадян країн, де домінує цей напрямок. Право Китаю та В'єтнаму щодо захисту соціальної політики.

Література [12; 13; 15; 17; 23]

Тема 4. Роль міжнародного права та діяльності міжнародних структур у розвитку соціальної політики

Принципи міжнародного права та їх вплив на розвиток загальносвітової соціальної політики та соціальної політики кожної держави. Динаміка виникнення норм міжнародного права, що ґрунтується на об'єктивних соціальних процесах.

Діяльність спеціалізованих установ ООН з розвитку міжнародного права щодо реалізації соціальної політики. Рішення Соціально-економічної ради Генеральної Асамблеї ООН та їх значення для формування єдиного підходу до захисту соціальних прав різних категорій населення у країнах світу.

Діяльність Міжнародної організації праці з вироблення стандартів соціальних прав трудящих. Стандарти у сфері праці окремих професій: час роботи та відпочинку. Стандарти з охорони праці окремих категорій: жінок, дітей, осіб похилого віку, інвалідів та ін.

Соціальний захист за допомогою Всесвітньої організації охорони здоров'я. Рекомендації щодо захисту соціальних прав категорій працівників, що потребують соціального медичного забезпечення.

Міжнародні норми та їх урахування в Українському законодавстві як кроки з універсалізації національного законодавства з міжнародними стандартами в галузі соціальної політики.

Література [12–16; 18; 21]

Тема 5. Співвідношення міжнародного соціального права і національного законодавства в галузі соціальної політики

Загальне поняття теорії співвідношення міжнародного права та національного законодавства. Тріппель, Кельзен, Анцелотті, Гегель, їх теорії щодо співвідношення міжнародних норм з національним законодавством в системі захисту соціальних прав та реалізації со-

ціальної політики. Загальне й особливе в національному забезпеченні соціальних прав.

Особливості зв'язку між національною та міжнародною правотворчістю щодо соціального права як складові права із захисту особи та її свобод. Обов'язок держави узгоджувати розпорядження внутрішньодержавного права з нормами міжнародного права щодо соціальної політики.

Засоби забезпечення міжнародного права за допомогою актів національного права. Трансформація, імплементація, інкорпорація, адаптація, рецензія, уніфікація, паралельна правотворчість, створення спеціального правового режиму.

Література [1–4; 8; 9; 13; 15; 16]

Тема 6. Європейське соціальне право

Європейське соціальне право як гарантія забезпечення мінімальних норм соціального забезпечення.

Поняття Європейського соціального права. Визначення кола осіб, які підлягають соціальному захисту. Медична допомога особам. Обставини, за яких надається допомога. Засоби забезпечення ефективної соціальної та медичної допомоги.

Допомога по безробіттю. Визначення категорії працівників, які належать до осіб, що потребують захисту. Тривалість надання допомоги по безробіттю. Обставини, за яких тривалість може бути обмеженою. Допомога по старості і в разі виробничої травми.

Інші види соціальних допомог. Допомога сім'ям з дітьми, по вагітності і родах, по інвалідності, в разі втрати годувальника. Норми, які регулюють мінімальні стандарти у галузі соціального забезпечення. Кодекс соціального забезпечення та його значення.

Література [1–3; 8; 9; 12; 13; 21]

Тема 7. Договори соціальної політики щодо працівників-мігрантів

Визначення правового статусу працівників-мігрантів. Категорія осіб, до яких не застосовуються договори про працівників-мігрантів.

Форми добору майбутніх працівників-мігрантів. Права, які гарантуються працівникам-мігрантам. Формальності, які існують при прийнятті на роботу.

Право працівників-мігрантів на інформацію, умови праці. Соціальне забезпечення працівників-мігрантів та їх сімей. Соціальна та медична допомога.

Допомога у зв'язку з поверненням працівників-мігрантів до своєї держави.

Діяльність Міжнародної організації праці (МОП). Повноваження Міжнародної організації праці. Вирішення питань стосовно працівників нормами МОП.

Структура і діяльність МОП. Захист прав трудящих як основа діяльності МОП. Конвенція МОП № 97 про робочу міграцію (1949 р.).

Європейська конвенція про правовий статус працівників-мігрантів.

Література [1; 6; 13; 20; 22; 23]

Тема 8. Договори щодо соціального забезпечення жінок і дітей

Норми, що регулюють соціальний захист жінок і дітей. Право дітей та підлітків на соціальний захист. Заходи ефективного здійснення права жінок і дітей на соціальний захист. Визначення категорії жінок, які потребують особливого соціального забезпечення. Конвенція про визнання та виконання рішень щодо опіки над дітьми. Європейська конвенція про права дитини.

Конвенція МОП про рівноправні можливості і рівну оплату праці чоловіків і жінок (1981 р.). Конвенція про права дитини (1989 р.).

Література [1–3; 12; 15; 19; 23]

Тема 9. Інтеграція України у світове співтовариство та зміни в соціальній політиці

Поняття інтеграції як категорії взаємодії правових систем, діяльності адміністративних, розпорядчих структур.

Співвідношення законодавства України з виконання міжнародно-правових зобов'язань у галузі соціальної політики. Конституція України про дію міжнародного права у внутрішньому правопорядку (ст. 9).

Закон України “Про дію міжнародних договорів на території України” від 10 грудня 1991 р., Закон України “Про міжнародні договори України” від 22 грудня 1993 р. як основне підґрунтя виконання зазначених зобов’язань.

Діяльність Уряду України на міжнародній арені, у міжнародних організаціях, спеціалізованих установах ООН, в європейських структурах. Здійснення реформ, пов’язаних з виконанням зобов’язань у сфері соціальної політики. Програми взаємодії з міжнародними фондами щодо налагодження роботи у соціальній сфері, що є початковою умовою ринкової економіки. Діяльність України з надання соціальної допомоги іншим країнам та народам.

Література [1; 14; 20–23]

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Поняття і предмет дисципліни “Міжнародне право у галузі соціальної політики”.
2. Поняття соціальної політики.
3. Діяльність ООН та її органів щодо опрацювання стандартів соціальної політики.
4. “Модельні закони” Соціально-економічної ради ООН, їх роль у становленні національної соціальної політики держав.
5. Предмет міжнародного права у галузі соціальної політики в системі навчання.
6. Зв’язок дисципліни “Міжнародне право у галузі соціальної політики” з іншими дисциплінами.
7. Підходи до вивчення соціальної політики з урахуванням Болонських правил.
8. Історія розвитку соціально-правових відносин.
9. Загальні принципи соціальної політики за часів стародавнього світу.
10. Перші правові акти з регулювання соціальних відносин в Афінах, Римській імперії.
11. Вплив християнства на розвиток соціальної рівності між людьми.
12. Інквізиція як суд над тими, хто не підкорився законам християнства, заснованому на догматизмі.
13. Епоха Відродження та її роль у становленні соціальної рівності і справедливості.

14. Перші революції, що базувалися на соціальній рівності.
15. Паризька хартія прав і свобод та її значення.
16. Сучасне міжнародне право та його вплив на соціальну політику.
17. Взаємозв'язок загальносвітової соціальної політики і національної соціальної політики.
18. Особливості підходів різних шкіл права до соціальної політики.
19. Правові системи сучасності та їх вплив на соціальну політику.
20. Різні підходи до соціальної політики у країнах, де існують відомі правові сім'ї.
21. Загальне право та його правова регламентація соціального забезпечення у країнах англосаксонської групи.
22. Захист соціальних прав працівників — громадян країни.
23. Захист соціальних прав працівників-мігрантів.
24. Континентальне право та його система щодо соціального права.
25. Вплив Римського права на розвиток соціального права.
26. Перші соціальні програми Франції, Шведського королівства, Королівства Нідерландів та ін.
27. Особливості соціального права в мусульманському світі.
28. Захист соціальних прав окремих категорій: жінок, дітей.
29. Роль міжнародного права у розвитку соціального права.
30. Діяльність міжнародних структур та їх вплив на розвиток соціального права.
31. Принципи міжнародного права та їх вплив на розвиток соціальної політики кожної держави.
32. Принципи міжнародного права та їх вплив на розвиток загальносвітової соціальної політики.
33. Динаміка виникнення норм міжнародного права, що ґрунтуються на об'єктивних соціальних процесах.
34. Діяльність спеціалізованих установ ООН з розвитку міжнародного права щодо реалізації соціальної політики.
35. Поділ соціальних прав на різні прошарки суспільства та окремі категорії відповідно до законів шаріату та суни.
36. Діяльність міжнародної організації праці з вироблення стандартів соціальних прав трудящих.
37. Стандарти у сфері праці окремих категорій професій.
38. Стандарти у сфері праці окремих категорій: жінок, дітей, осіб похилого віку, інвалідів.

39. Соціальний захист за допомогою Всесвітньої організації охорони здоров'я.
40. Рішення Соціально-економічної ради Генеральної Асамблеї ООН.
41. Значення рішень Соціально-економічної ради Генеральної Асамблеї ООН для формування єдиного підходу до захисту соціальних прав різних категорій населення у країнах світу.
42. Міжнародні норми та їх імплементації в Українське законодавство в галузі соціальної політики.
43. Співвідношення міжнародного соціального права і національного законодавства в галузі соціальної політики.
44. Теорії співвідношення міжнародного права та національного законодавства.
45. Тріппель, Кельзен, Анцелотті, Гегель, їх теорії щодо захисту соціальних прав та реалізації соціальної політики.
46. Загальне й особливе в національному та міжнародному праві щодо соціального забезпечення.
47. Рекомендації із захисту соціальних прав категорій працівників, що потребують соціального медичного забезпечення.
48. Обов'язки держави щодо соціальної політики.
49. Особливості зв'язку між національною та міжнародною правотворчістю щодо соціального права.
50. Вплив рішень міжнародних організацій на національне законодавство.
51. Програми ООН щодо соціальної політики.
52. Акти спеціалізованих установ ООН щодо соціальної політики країн-учасниць.
53. Засоби забезпечення міжнародного права за допомогою актів національного права: трансформація, інкорпорація, адаптація, рецепція, уніфікація.
54. Європейське соціальне право як гарантія забезпечення мінімальних норм соціального забезпечення.
55. Поняття і предмет Європейського соціального права.
56. Соціальний захист населення.
57. Обставини, за яких надається допомога.
58. Право держави визначати в межах своєї юрисдикції засоби здійснення норм міжнародного права.
59. Норми, які регулюють стандарти в галузі соціального забезпечення.

60. Засоби забезпечення ефективного здійснення права на соціальну і медичну допомогу.
61. Соціальні права працівників-мігрантів.
62. Соціальна та медична допомога працівникам-мігрантам та їх сім'ям.
63. Допомога у зв'язку з поверненням працівників-мігрантів до своєї держави.
64. Право працівників-мігрантів на інформацію.
65. Діяльність Міжнародної організації праці.
66. Повноваження Міжнародної організації праці.
67. Вирішення питань щодо працівників нормами МОП.
68. Структура МОП.
69. Європейська конвенція про правовий статус працівників-мігрантів та її значення.
70. Норми, які регулюють соціальний захист жінок і дітей.
71. Право дітей та підлітків на захист і соціальне забезпечення.
72. Право жінок на соціальний захист.
73. Категорії жінок, які потребують особливого соціального забезпечення.
74. Європейська конвенція про права дитини та її значення.
75. Конвенція про права дитини та її значення.
76. Конвенція МОП про рівноправні можливості і рівну оплату праці чоловіків і жінок (1981 р.).
77. Заходи щодо ефективного здійснення права жінок і дітей на соціальний захист.
78. Поняття інтеграції як категорії взаємодії правових систем.
79. Інтеграція України у світове співтовариство.
80. Співвідношення законодавства України з виконання своїх міжнародно-правових зобов'язань у галузі соціальної політики.
81. Конституція України про дію міжнародного права у внутрішньому правопорядку.
82. Закон України "Про дію міжнародних договорів на території України" та його значення для соціальної політики.
83. Закон України "Про міжнародні договори" від 22 грудня 1993 р. як основне підґрунтя виконання зазначених зобов'язань.
84. Діяльність Уряду України на міжнародній арені щодо соціальної політики.
85. Реформи в Україні у сфері соціальної політики.

86. Програми взаємодії з міжнародними фондами з налагодження співпраці у соціальній сфері.
87. Діяльність України з надання соціальної допомоги іншим країнам.
88. Діяльність України у сфері соціальної політики.
89. Всесвітня організація охорони здоров'я та її значення.
90. Українське законодавство у галузі соціальної політики.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Поняття і предмет дисципліни “Міжнародне право у галузі соціальної політики”
2. Поняття соціальної політики.
3. Діяльність ООН та її органів з опрацювання стандартів соціальної політики.
4. “Модельні закони” Соціально-економічної ради ООН, їх роль у становленні національної соціальної політики держав.
5. Зв'язок дисципліни “Міжнародне право у галузі соціальної політики” з іншими дисциплінами.
6. Загальні принципи соціальної політики в період стародавнього світу.
7. Перші правові акти з регулювання соціальних відносин в Афінах, Римській імперії.
8. Вплив християнства на розвиток соціальної рівності між людьми.
9. Епоха Відродження та її роль у становленні соціальної рівності і справедливості.
10. Перші революції, що базувалися на соціальній рівності.
11. Паризька хартія прав і свобод та її значення.
12. Сучасне міжнародне право та його вплив на соціальну політику.
13. Взаємозв'язок загальносвітової соціальної політики і національної соціальної політики.
14. Правові системи сучасності та їх вплив на соціальну політику.
15. Загальне право та його правова регламентація соціального забезпечення в країнах англосаксонської групи.
16. Захист соціальних прав працівників — громадян країни.
17. Захист соціальних прав працівників-мігрантів.
18. Вплив Римського права на розвиток соціального права.

19. Роль міжнародного права у розвитку соціального права.
20. Принципи міжнародного права та їх вплив на розвиток соціальної політики кожної держави.
21. Принципи міжнародного права та їх вплив на розвиток загальносвітової соціальної політики.
22. Діяльність спеціалізованих установ ООН з розвитку міжнародного права щодо реалізації соціальної політики.
23. Діяльність Міжнародної організації праці з вироблення стандартів соціальних прав трудящих.
24. Соціальний захист за допомогою Всесвітньої організації охорони здоров'я.
25. Міжнародні норми та їх імплементації в Українське законодавство в галузі соціальної політики.
26. Співвідношення міжнародного соціального права і національного законодавства в галузі соціальної політики.
27. Обов'язки держави стосовно соціальної політики.
28. Особливості зв'язку між національною та міжнародною правотворчістю щодо соціального права.
29. Програми ООН з соціальної політики.
30. Європейське соціальне право як гарантія забезпечення мінімальних норм соціального забезпечення.
31. Поняття і предмет Європейського соціального права.
32. Соціальні права працівників-мігрантів.
33. Соціальна та медична допомога працівникам-мігрантам та їх сім'ям.
34. Діяльність Міжнародної організації праці.
35. Європейська конвенція про правовий статус працівників-мігрантів та її значення.
36. Право дітей та підлітків на захист і соціальне забезпечення.
37. Право жінок на соціальний захист.
38. Європейська конвенція про права дитини та її значення.
39. Заходи ефективного здійснення права жінок і дітей на соціальний захист.
40. Співвідношення законодавства України з виконання міжнародно-правових зобов'язань у галузі соціальної політики.
41. Реформи, які здійснюються в Україні у сфері соціальної політики.
42. Діяльність України з надання соціальної допомоги іншим країнам.
43. Українське законодавство в галузі соціальної політики.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України. — К., 1986.
2. Цивільний кодекс України. — К., 2003.
3. Митний кодекс. — К., 2001.
4. Господарсько-процесуальний кодекс України. — К., 2002.
5. Кодекс торгового мореплавания // Международное частное право в документах. — М., 1988.
6. Закон України “Про авторське право та суміжні права” від 23.12.93.
7. Закон України “Про створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон” від 13.10.92.
8. Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” станом на 01.10.03.
9. Закон України “Про оподаткування підприємств” від 28.05.95.
10. Закон України “Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті” від 23.09.94.
11. Закон України “Про режим іноземного інвестування” від 19.03.91.

Монографії, статті

12. Алексеев С. С. Общая теория права: В 2 т. — М., 1980.
13. Аннерс Е. История европейского права. — М., 1994.
14. Бельский К. С. Финансовое право. — М., 1995.
15. Ботвинова Е. Налогообложение в зарубежных странах. — М., 2001.
16. Введение в шведское право. — М., 1986.
17. Воронова Л. К. Финансовое право. — К., 1997.
18. Государственное право Германии: В 2 т. — М., 1994.
19. Давид Р. Основные правовые системы современности. — М., 1978.
20. Дернберг Р. Д. Международное налогообложение. — М., 1997.
21. Егорова Е. Н. Исследование налоговых систем стран Западной Европы. — М., 1994.
22. Золотов А. Ф. Международные валютно-кредитные отношения. — К.: МАУП, 2001.
23. Кашин В. А. Международные налоговые системы. — М., 1993.

З М І С Т

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Міжнародне право в галузі соціальної політики”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Міжнародне право в галузі соціальної політики”	4
Контрольні питання	9
Теми контрольних робіт	13
Список рекомендованої літератури	15

Відповідальний за випуск
Редактор
Комп'ютерне верстання

Н. Г. Потапенко
Є. В. Оратовська
Г. М. Перечинська

Зам. № ВКЦ-2010

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП